

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

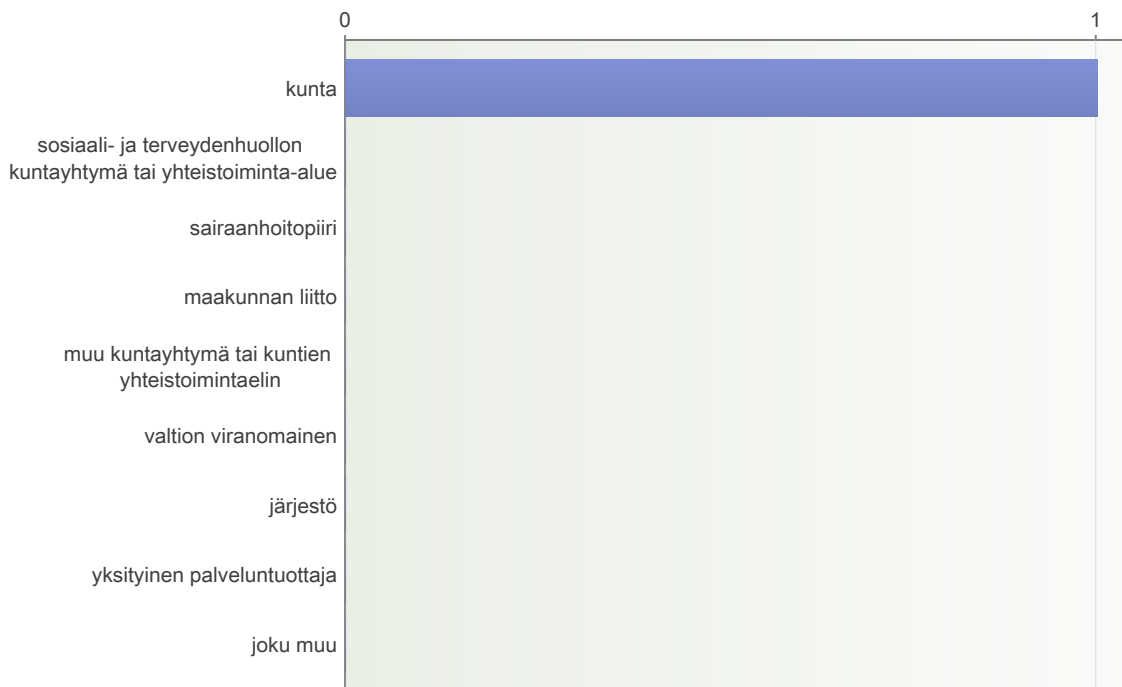
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Siilinjärven kunta	Tuula Kohonen	Vesa Lötjönen, vesa.lotjonen@siilinjarvi.fi , 0447401101	04.12.2017	kunnanhallitus

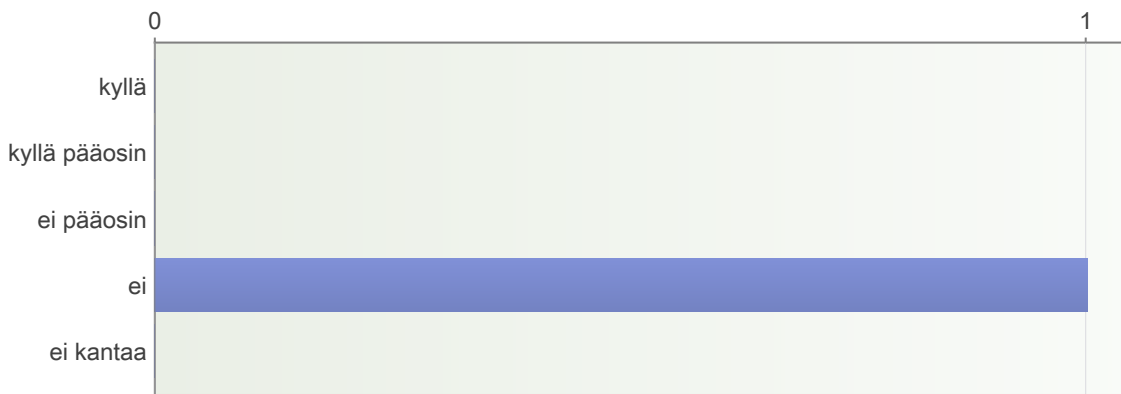
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslainsäädännön luonnosta on jossakin määrin selkeytetty, mutta sitä pitää edelleen yksinkertaistaa ja korjata. Lakiluonnos sisältää riskin sote-uudistuksen tavoitteisiin nähden, kuten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumiseen, kustannusten kasvun hillintään, palvelujen yhdenvertaisuuteen, saatavuuden parantamiseen, palveluintegraatioon ja peruspalvelujen vahvistamiseen.

Lakiluonnoksessa esitetty valinnanvapausmalli parantaa edelleen sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuutta alueilla, joissa on mahdollisuudet aitoon kilpailuun palveluntuottajien kesken ja näin toimivien markkinoiden syntymiseen. Alueelliset erot ovat kuitenkin suuret ja tosiasiallisesti palveluntarjontaa ei synny väestömäärältään pienempiin kuntiin. Tällöin uudistuksella ei saavuteta palvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja asiakkaiden todellista valinnanvapautta. Lain valmistelussa onkin huomioitava, että valinnanvapauden käyttämisen mahdollisuudessa on riskinä sekä maakuntien että maakunnan sisäiseen asiakkaiden eriarvoistumiseen.

Rakenteita uudistamalla palveluiden saatavuuden parantamiseksi, kuten vastaanotolle pääsyn nopeuttamisella, ei taata asiakkaiden terveys- ja hyvinvointierojen kaventumista, sillä hyvinvointi ja terveys jakautuvat epätasaisesti väestöryhmien välillä. Vaikuttaa, että lakiluonnoksessa esitetyllä mallilla ylläpidetään ja vahvistetaan sosiaaliryhmien välistä eroa palvelujen käytössä, sillä haavoittuvassa asemassa oleville asiakkaille valinnanvapausmalli osoittautuu monimutkaiseksi. Tällä hetkellä esitetty valinnanvapausmalli edellyttää asiakkaalta kykyä arvioida omaa palveluntarvetta, verrata sitä tarjolla oleviin palveluvaihtoehtoihin ja hakeutua palveluihin. Realiteetti lienee, että valinnanvapausmalli ei tule soveltumaan kaikille sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasryhmille.

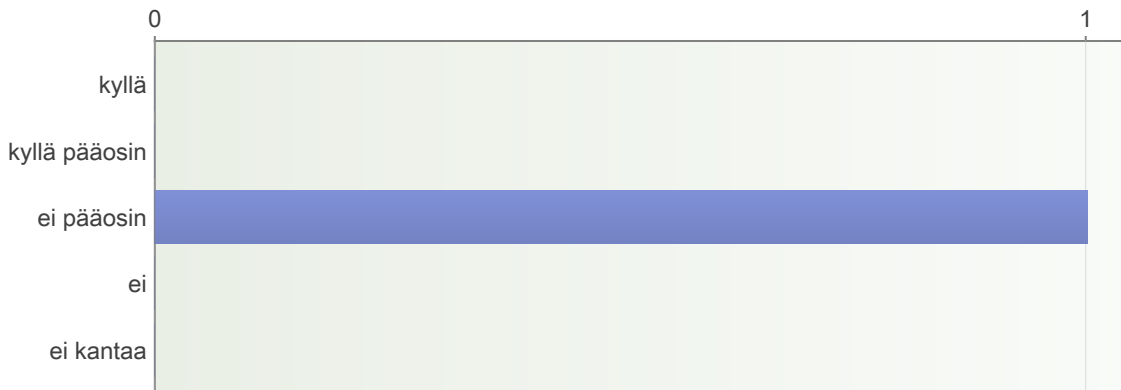
Terveys- ja hyvinvointieroja kavennetaan parhaiten palvelujen oikealla kohdentumisella, palvelujen vaikuttavuudella sekä rakenteellisen eriarvoisuuden vähentämisellä. Tämä edellyttää, että sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäjällä on riittäviä keinoja ja osaamista palvelukokonaisuuksien luomiseksi palvelutarpeen mukaisesti. Kuitenkin lainluonnoksessa esitetty malli rajoittaa palveluiden järjestämävastuuseen ja itsehallintoon kuuluvaa oikeutta päättää palveluiden tuottamistavasta ja ohjata palveluita kokonaisuutena. Tosiasiallisesti iso osa palveluista siirtyy markkinaperusteiseen ohjaukseen, mikä pirstoo palvelutuotannon järjestäjän ohjauksen ulkopuolelle synnyttäen samanaikaisesti eri palveluiden yhteensovittamiseen uusia rajapintoja.

Lausunnolla olevan lakiluonnoksen arviointia vaikeuttaa maakunta- ja sote-uudistuksen lainsäädännön kokonaisuuden keskeneräisyys. Joiltakin osin on mahdottomuus arvioida valinnanvapauslakiluonnosta siten, että edistääkö se sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden mahdollisuuksia valita palveluntuottaja, parantaako

palvelujen saatavuutta ja laatua sekä vahvistaako palvelujärjestelmän kannusteita kustannusvaikuttavaan toimintaan ja jatkuvaan kehittämiseen.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Muokattu luonnos valinnanvapauslaista edistää valintaan kykenevien ja motivoituneiden asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia. Kuitenkin lakiluonnos vaikuttaa olevan edelleen monimutkainen käytännön toteuttamisen näkökulmasta, jolloin merkittävänä riskinä on, että asiakkaan sosiaali- ja terveyspalveluihin pääsy viivästyy. Tämä korostuu erityisesti useita sosiaali- ja terveyspalveluita käyttävien ja erityisryhmien asiakkaiden osalta. Riski liittyy heidän kykyynsä ohjautua palvelujärjestelmässä ja arvioida saatavissa olevan tiedon puolueettomuutta ja luotettavuutta, jonka perusteella heidän tulisi tehdä valintoja palvelun sisällöstä käyttämällä maksuseteliä, asiakasseteliä ja henkilökohtaistabudjettia. Tällöin valinnanvapaus voi johtaa epätarkoituksenmukaisiin valintoihin.

Tosiasiasa valinnanvapauslakiluonnos edistää tarkoituksenmukaisella tavalla vain valintaan kykenevien asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin alueilla, joilla on todellisia valinnan mahdollisuuksia.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

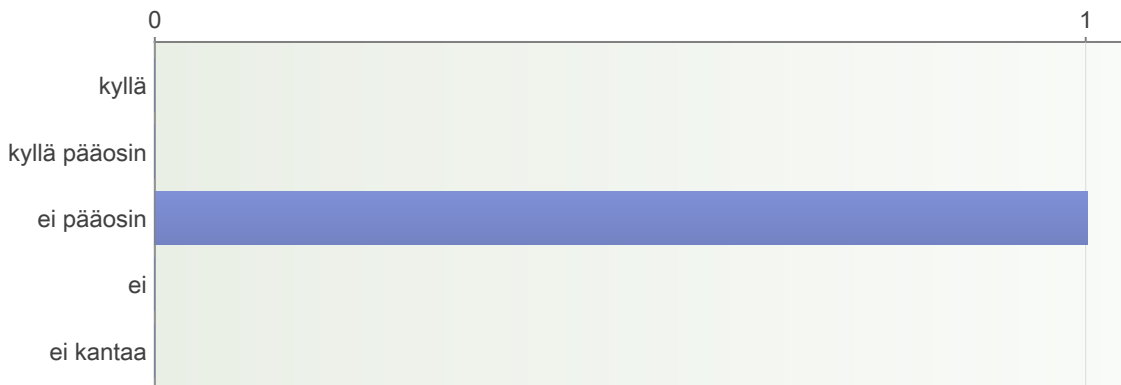
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnossa antaa perusterveille ja toimintakykyisille asiakkaille, joilla on riittävät valmiudet arvioida omaa tilannetta, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarvetta, verrata sitä tarjolla oleviin palveluvaihtoehtoihin ja hakeutua palveluun, riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun. Kuitenkin asiakkaille, joiden kyky sosiaalisista tai terveydellisistä syistä on alentunut käyttää valinnanvapauttaan, saattaa esityksen mukainen uudistus vaikeuttaa tai pitkittää soveltuvaan palveluun hakeutumista ja hoidon/palvelun toteuttamista asiakkaan terveyttä ja hyvinvointia parhaiten edistävällä tavalla. Lisäksi lainluonnoksesta herää huoli sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ”shoppailumahdollisuuteen” puolen vuoden välein, jolloin oikeat perussyyt jäävät taka-alalle tai hoitamatta.

Tosin lakiluonnos ei takaa tarjontaa olevan, jolloin asiakkaan mahdollisuudet valita asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaa palvelua huonontuu.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos sisältää edelleen riskin palvelujen yhteensovittamisen onnistumisessa, sillä monituottajamallissa on tunnistettavissa haasteena hoito- ja palvelukokonaisuuksien sekä tiedon yhteensovittaminen. Hoito- ja palvelukokonaisuuksien onnistumiseen vaikuttaa eri toimijoiden ja palveluntuottajien yhteistyön lisäksi oleellisesti asiakkaan hoitomyönteisyys sekä asiakastiedon liikkuminen eri tuottajien välillä. Tosiasiassahan asiakas voi kieltää tietojen käytön, koska kyse on toimintayksiköiden välisestä tietojen luovutuksesta.

Lainluonnoksen perusteella on myös vaikeaa hahmottaa valinnanvapauteen liittyvät erilaiset prosessit, kuten asiakassetelipalvelujen prosessi. Epäselväksi jää miten maakunta arvioi esimerkiksi palvelusetelitarpeen.

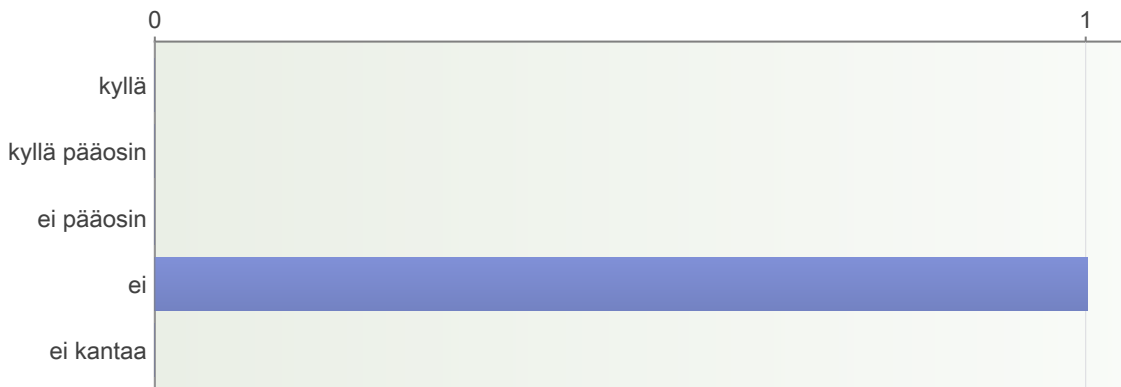
Lakiluonnoksen perusteella laaja-alaisia palvelutarpeita omaavan asiakkaan mahdollisuus saada tarpeenmukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja on huomattavan haasteellista.

Järjestämislakiluonnoksessa esitetään maakunnan velvollisuudesta tunnistaa laaja-alaisesti yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevia asiakasryhmiä ja asiakkaita, määrittää palveluketjuja ja palvelukokonaisuuksia sekä hyödyntää asiakasta koskevaa tietoa eri tuottajien välillä. Kuitenkin tosiasiallisesti maakunnan mahdollisuudet ohjata tuottajia ovat rajallisia vaatien erilaisia yksityiskohtaisia sopimuksia, sopimusten valvontaa ja tuottajakorvausten erityisehtoja. Lisäksi asiakasryhmien ja asiakkaiden palveluketjujen toteutumisen seuranta- ja valvontamahdolliset ovat vähäiset johtuen monisyisistä ketjutuksista ja erilaisista palvelutarpeista.

Lisäksi lakiluonnoksen perusteella näyttäytyy, että asiakkaan valinnanvapaus edellyttää mittavassa määrin resursointia palvelujen koordinointiin sekä erilaisten sopimusten ja tuottajien valvontaan. Tämä vaikeuttaa osaltaan saavuttaa sote-uudistuksen tavoitetta kustannussäästöistä.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

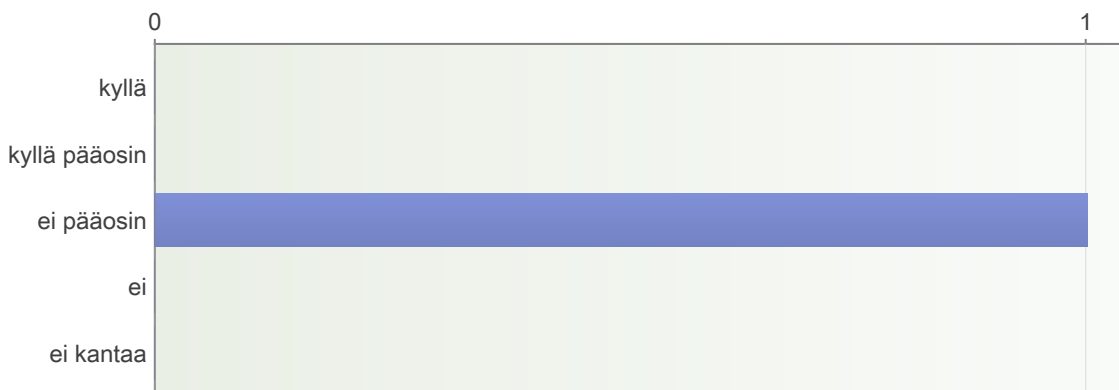
- Lakiluonnos on palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation näkökulmasta haasteellinen, sillä se sisältää useita säännöksiä liittyen valinnanvapausmallin perusrakenteen korjaamiseksi. Tällaisia säännöksiä ovat muun muassa maakunnan liikelaitosten ja sote-keskusten yhteistyövelvoite, vastuu palveluiden yhteensovittamisessa, erilaisten konsultaatiopalveluiden antaminen suoran valinnan palveluiden yhteydessä, valinnanvapauspalveluiden käyttöön liittyvä ohjaus, neuvonta ja tuki, asiakassuunnitelma, palveluntuottajille asetettavat ehdot, sopimukset, raportointi ja valvonta. Runsas säännöstö lisää tietynlaista byrokratiaa ja vaikeuttaa integroitujen palvelukokonaisuuksien turvaamista.

Integraation onnistuminen on haasteellinen etenkin eri toimijoilta useita palveluja samanaikaisesti tarvitsevien asiakkaiden kohdalla, sillä laki sisältää elementtejä jo nyt sosiaali- ja terveydenhuollossa saavutettujen integraatioiden pirstoutumisesta. Tällä hetkellä sosiaali- ja terveystaloudellisesti on kehitetty asiakaslähtöisesti siten, että palvelu on kokonaisuus. Nyt uudistuksessa nämä palvelut hajaantuvat useammalle palveluntuottajalle, jolloin nykyisestä kehittämissuunnasta mennään vahvasti taaksepäin vaikeuttaen samalla kustannusvaikuttavaa toimintaa. Käytännössä lainluonnoksen mukaisesti esimerkiksi kotihoidon henkilöstö joutuu olemaan yhteydessä jokaisen asiakkaan omaan sote-keskukseen eri puolilla maakuntaa ja jopa mahdollisesti muihin maakuntiin. Tämä resurssillisesti tarkoittaa tuottavuuden ja tehokkuuden vähentymistä, jolla on vastaavasti vaikutusta kustannusten lisäksi palvelujen saatavuuteen ja laatuun.

Lisäksi integraation näkökulmasta herää edelleen huoli yhteistyö maakunnan ja peruskuntien välillä etenkin oppilashuollon sekä hyvinvoinnin ja terveyttä edistävien palveluiden osalta. Näiden osalta rajapinnat ovat varsin ohuet. Toisaalta lainluonnoksesta jää epäselväksi myös tuleeko maakunnan ja sote-keskusten välille lähetekäytäntöä vai miten asiakkaat siirretään sote-keskuksesta maakunnan liikelaitokseen.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

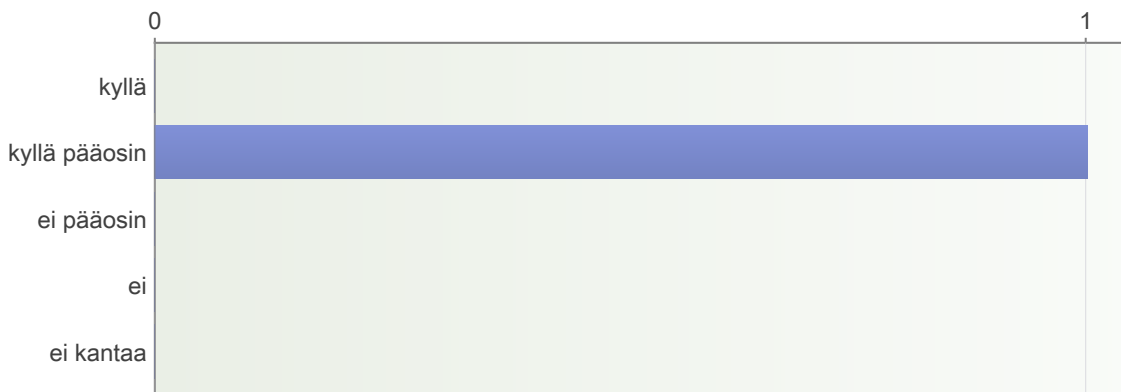
Vastaajien määrä: 1

- Laissa on pyritty luomaan edellytykset maakunnille järjestämisvastuun toteuttamiseksi, mutta tosiasiasa maakunnalle kuuluva päätösvalta on riittämätön. Lainluonnoksessa on elementtejä, joilla kavennetaan järjestämisvastuuseen liittyvää valtaa ja toteuttaa järjestämisvastuutaan. Tällaisia elementtejä ovat muun muassa rajoitteet maakunnan oikeudesta päättää palveluiden tuotantotavasta, sisäisestä hallinnosta ja arviointimenettelyjen kriteereistä.

Huomionarvoista on myös se, että samanaikaisesti, kun maakunnilla on alijäämän kattamisvelvollisuudet yhdistettynä tiukkaan talouden rahoituskehykseen, niin maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon rahaa on sidottu ministeriön päätöksillä muun muassa ympärivuorokautisen päivystyksen järjestämiseen. Yhtälö on kokonaisuutena maakunnille haasteellinen suhteessa maakuntien palveluvelvoitteisiin ja ikääntymisen aiheuttamiin kustannusten kasvupaineisiin.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

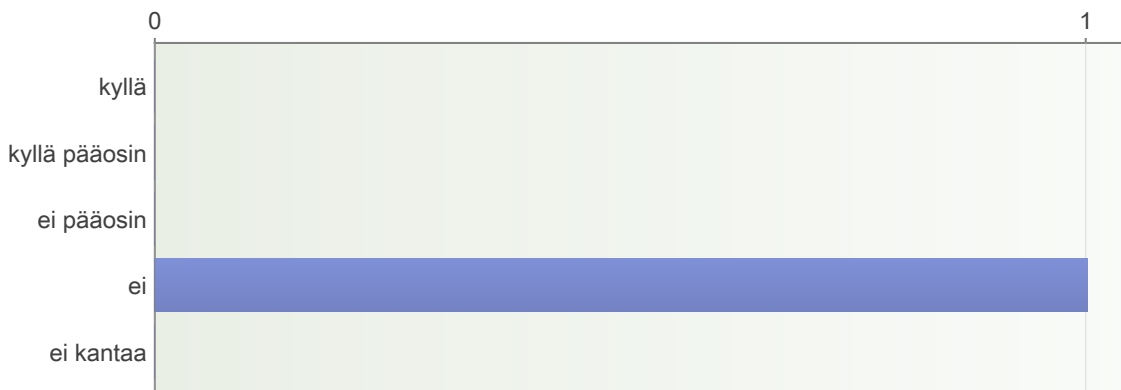
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos luo mahdollisuuksia toimintatapojen muutokselle ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönotolle vaikkakin toimintatapojen muutoksen osalta sillä on vähäinen merkitys. Palveluinnovaatioita voitaisiin maakunnissa edistää myös ilman valinnanvapauslainsäädäntöä mukanaan tuomaan ennakoimattomuutta. Lainsäädäntö luo epävarmuustekijöitä muun muassa henkilöstöresursointiin, jolloin riskinä on toimintatapojen muutosten ja uusien palveluinnovaatioiden hallitsematon kokonaisuus.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa ei anna riittäviä edellytyksiä saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoitetta, sillä malli rajoittaa järjestäjän oikeutta päättää palvelujen tuotantotavasta ja ohjata palveluja kokonaisuutena. Keskeisinä epävarmuustekijöinä kustannuksiin nähden ovat edelleen monituottajuus palvelujen yhteensovittamisessa, markkinoiden jakautuminen sekä järjestäjiin ja tuottajiin liittyvät kustannukset. Tunnistettavana riskinä on, että sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset kasvavat huomattavasti, koska malli edellyttää muun muassa vahvaa ja monikerroksellista hallintoa ja johtamista sekä erilaisia asiantuntijoita.

Lisäksi haasteena kustannusten näkökulmasta tulee olemaan asiakkaaseen päin näkyvästi kasvava byrokratia sekä palveluohjauksen ja neuvonnan kasvaminen. Nämä edellyttävät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilta uudenlaista osaamista, mikä asettaa haasteensa koulutukselle ja sen kustannuksille.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset eivät turvaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta kaikissa olosuhteissa. Kuten aikaisemminkin lausunnossa on viitattu, niin lainsäädännöllä ei turvata palveluiden saatavuutta väestömäärältään pienemmissä kunnissa vaan maakunta- ja sote-uudistuksen lainsäädännöt pitävät sisällään merkittävän riskin lähipalvelujen häviämisestä. Lähipalveluille korvaavana on esitetty digipalvelua, joka soveltuu osaan sosiaali- ja terveydenhuollon kontakteja, mutta pääosa palvelutuotannosta edellyttää aitoa kohtaamista, kuten asiakkaan konkreettista tutkimista. Merkittävää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa on inhimillinen vuorovaikutus.

Merkittävänä huolena on, että lainsäädäntö näyttää suosivan valtakunnallisia ketjuja, joilla palvelutuotantoa on ympäri Suomen. Lainluonnoksessa on kirjattu, että suoran valinnan palveluntuottajan on annettava asiakkaalle mahdollisuus asioida myös muissa palveluyksiköissään. Käytännössä maakunnan liikelaitoksilla ja pienillä yrityksillä ei ole useita palveluyksiköitä, joten heidän mahdollisuus pärjätä suoran valinnan palvelujen tuottajana ei ole tältä osin tasa-arvoista valtakunnallisten ketjujen kanssa.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisäätäinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tähän lakiluonnokseen on tarkennettu suoran valinnan palveluvalikoiman listausta, mutta se antaa mahdollisuuden erilaisille tulkinnoille. Ongelmallista on, että laissa on linjattu vähimmäisvaatimus erikoisalojen konsultaatio- ja avovastaanottopalvelujen osalta (ainakin oltava sisätautien, lastentautien, geriatrian ja silmätautien erikoisalat). Luettelossa ei ole keskeisiä nykyisiä perusterveydenhuollon yhteistyötahoja, kuten ravitsemusterapeuttia, psykiatria ja neurologia. Lähtökohtaisesti maakunnan pitäisi saada itse määrittää alueensa osalta palveluvalikoima, jossa on huomioitu alueen väestö ja asiakkaiden tarpeet.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

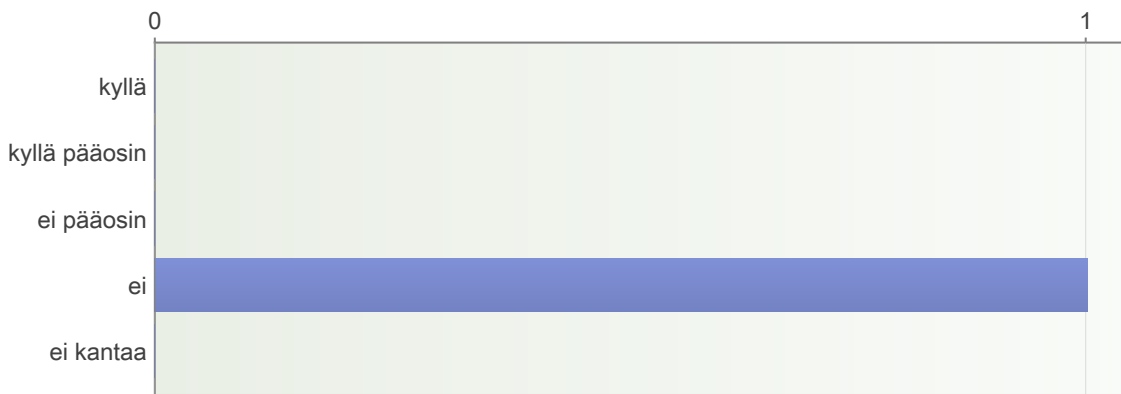
24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan vaikuttaa pääosin olevan tarkoituksenmukainen vaikkakin osittain epäselväksi jää erikoislääkäripalveluiden ja ammattihenkilöiden konsultaatiot ja vastaanotto toiminta suun terveydenhuollossa sekä laboratoriopalveluiden järjestäminen. Lisäksi käytännössä on selvää, että alle 18 v hoidetaan liikelaitoksessa, mutta mikäli asiakkaalla on esimerkiksi oikomishoito kesken täyttäessään 18 vuotta, niin laista ei käy ilmi missä hoito jatkuu.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa on periaatteessa esitetty suoran valinnan ja liikelaitoksen piiriin kuuluvat palvelut, mutta määritelmä jättää epäselväksi esimerkiksi perustason mielenterveystyö, kotisairaanhoidon ja fysioterapian aseman.

Käytännössä maakunnan on itse määriteltävä erityistarpeet sote-keskuksessa tarjottavien erikoisalojen konsultaatioiden ja avovastaanottopalveluiden laajuuden osalta, mutta sisältää samalla mahdollisuuden siihen, että maakuntien välillä asiakkaiden palvelut eivät ole yhdenvertaisia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

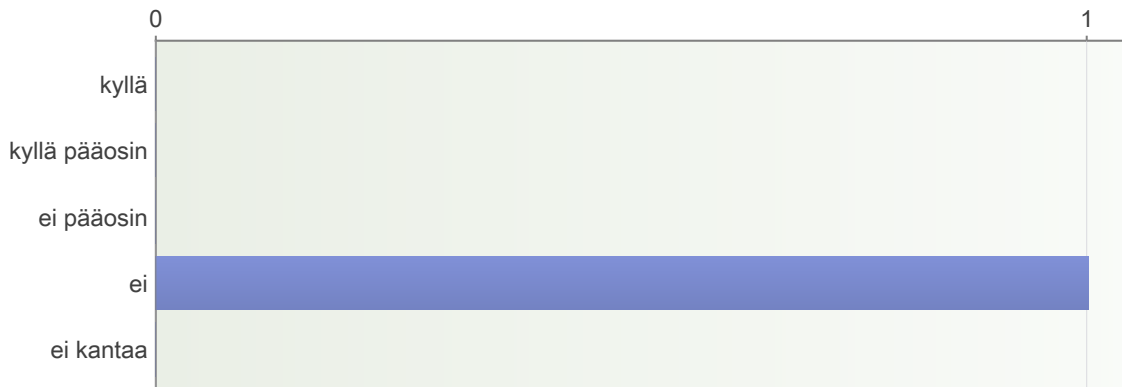
28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista yleisellä tasolla jako on selkeä, mutta epäselvyyttä on ennaltaehkäisevän ja kuvantamispalveluiden osalta.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

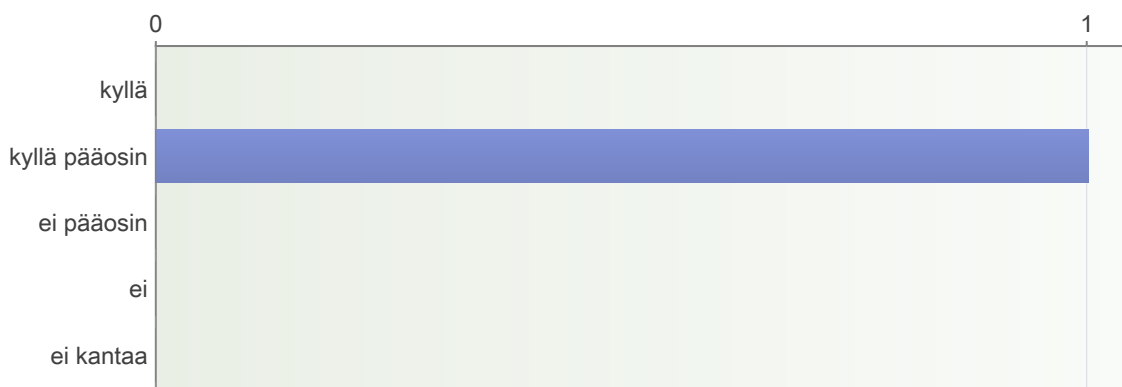
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tässä lakiluonnoksessa on tarkennettu sosiaalipalvelut saatavaksi maakunnan liikelaitoksesta, mikä on sinällään selkeä linjaus. Kuitenkin avoimeksi jää mitä neuvonnalla ja ohjauksella laissa oikeastaan tarkoitetaan. Sosiaalihuollon yleisluontoinen neuvonta ei sinällään ole merkityksellistä asiakkaalle. Tämän vuoksi sosiaalityön osuus on säännöksissä avattava ja määriteltävä tarkemmin.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen 21§ antaa pääosin asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos, mutta valinnanvapaus yli maakuntarajojen tulee vaikeuttamaan muun muassa integraation toteutumista, palveluntuottajien valvontaa ja palvelutarpeen arviointia.

Lakiluonnoksen perusteella liikelaitosta saa vaihtaa kuuden kuukauden kuluttua edellisestä valinnasta tai määräajasta riippumatta muuttaessaan asuinpaikkaansa. Tämä sisältää asiakkaan hoidollisesta näkökulmasta riskin tilanteissa, joissa asiakas ei itse koe tarvitsevänsä palveluja. Toisaalta se mahdollistaa myös palveluiden tarpeettoman suurkäyttämisen. Kuuden kuukauden vaihtoperiodi on myös erittäin haasteellinen palvelujen tuottamisen ja työntekijöiden liikkuvuuden näkökulmasta.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen 22 ja 23 § antavat asiakkaalle mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt, jos liikelaitoksella on palveluyksiköitä tarjolla. Fyysisiä toimipisteitä liikelaitoksella ei todennäköisesti ole pienissä kunnissa vaan palvelua tuotetaan keskitettyinä palveluina.

Lakiluonnos sisältää riskin siitä, että asiakkaan valinnan mahdollisuus ei ole kaikilta osin tarkoituksenmukaista. Joissakin tilanteissa on mahdollista, että valinnan seurauksena sosiaali- ja terveystalvveluiden saaminen viivästyy. Lisäksi asiakkaan itsensä tai hänen läheistensä tekemien valintojen seurauksena palvelut saattavat pirstoutua epätarkoituksenmukaisesti.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli ei ole sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen. Maakunnat veloitetaan tarjoamaan asiakkaille asiakasseteli lukuisten muiden kuin suoran valinnan palvelujen saamiseksi vaikka itsehallinnon näkökulmasta maakunnalla tulisi olla oikeus päättää palveluista, joissa asiakasseteliä käytetään. Lisäksi maakunnan liikelaitoksella tulisi olla mahdollisuus harkita soveltuuko asiakasseteli asiakkaalle ja tarjota sitä harkinnan perusteella. Nyt lakiluonnos velvoittaa maakunnan liikelaitosta tarjoamaan asiakkaalle asiakasseteliä vaikka asiakasseteli ei soveltuisi asiakkaalle.

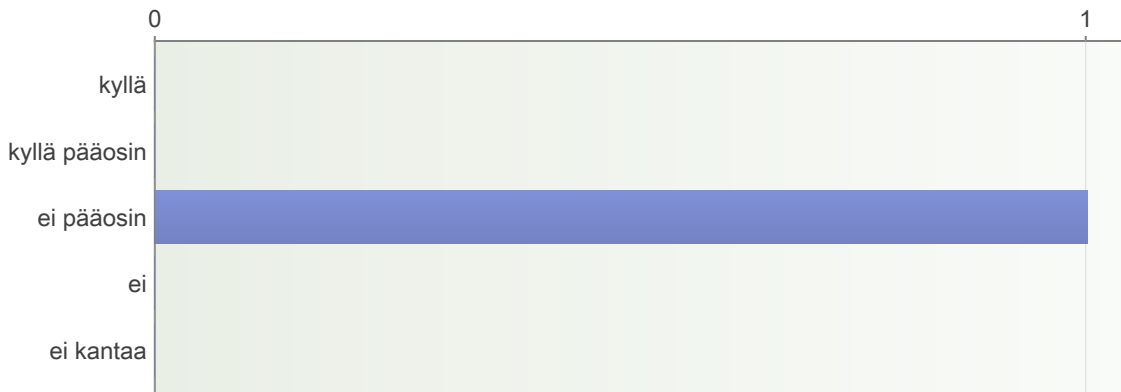
Osaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita asiakasseteli soveltuu hyvin, mutta tässä lainluonnoksessa asiakassetelipalveluiksi on kirjattu nyt muun muassa sellaisia erikoissairaanhoidon palveluja, kuten kirurgiset ja kiireettömät toimenpiteet, joiden toteuttaminen asiakassetelin avulla vaikuttaa maakuntien liikelaitosten mahdollisuuksiin taata riittävät ja laadukkaat erikoisalujen palvelut. Merkittävänä riskinä on, että tämän kaltaisena asiakassetelipalvelut vaarantavat sairaaloiden ympärivuorokautista päivystysvalmiutta. Tosiasiassa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten resurssit ovat rajalliset, joten tulisi arvioida riittääkö osaajat ja palveluiden taso koko maahan kaikissa olosuhteissa.

24 §:n kohtia 7 ja 11 on tarkoituksenmukaista tarkentaa. Lääkinnälliseen kuntoutukseen liittyvät palvelut, kuten puhe-, toiminta- ja fysioterapia, tulisivat olla sote-keskuksen palveluvalikoimassa eikä asiakassetelillä tarjottavina palveluina. Myöskään valtaosa perusleikkauksista ei sovellu asiakassetelillä hoidettavaksi.

Lakiluonnoksen 24 § 4. mom. jää epäselväksi voisiko maakunta päättää muun muassa neuvoloiden kuulumisesta asiakassetelin piiriin.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

38. Vapaamuotoiset huomiot.

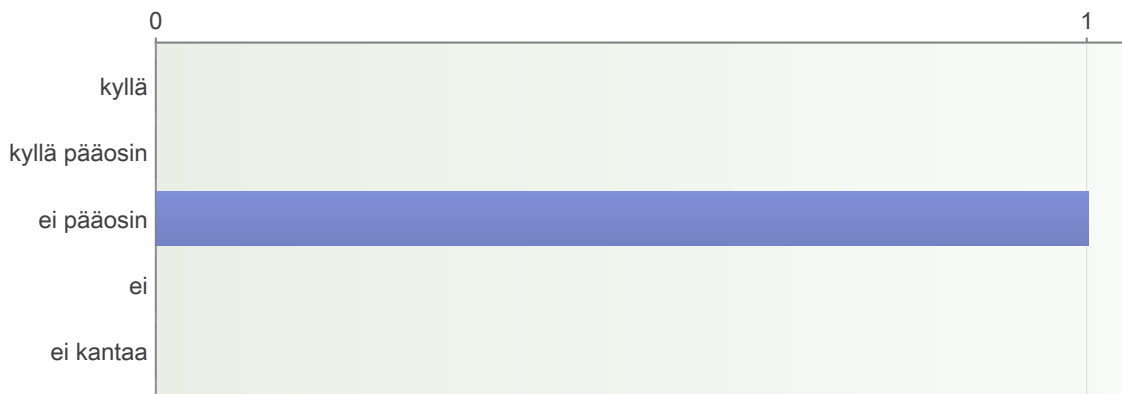
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitoksella ei pääosin ole 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytyksiä turvata riittäviä palveluita kustannustehokkaalla tavalla, sillä ne eivät ole selkeitä rajauksia. Huomioon on myös otettava, että maakunta joutuu ylläpitämään valmiutta myös niissä palveluissa, jotka ovat asiakassetelillä tuotettavia palveluja, mikä lisää todennäköisesti kustannuksia. Toisaalta lainluonnoksesta ei käy ilmi miten ja kuka arvioi palvelukokonaisuuksien toimivuutta, palvelujen kustannustehokkuutta, maakunnan liikelaitoksen lakisääteisistä tehtävistä suoritumista, asiakas- tai potilasturvallisuutta, joiden perusteella maakunta voi rajata asiakassetelin käyttöönoton laajuutta.

Asiakassetelin tulisi olla maakunnalle mahdollista käyttää tilanteissa, joissa on tarve täydentää omia palveluita turvaamaan väestön tarpeen mukaiset hoidot ja toimenpiteet sekä asianmukaisen hoitoon pääsyn.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

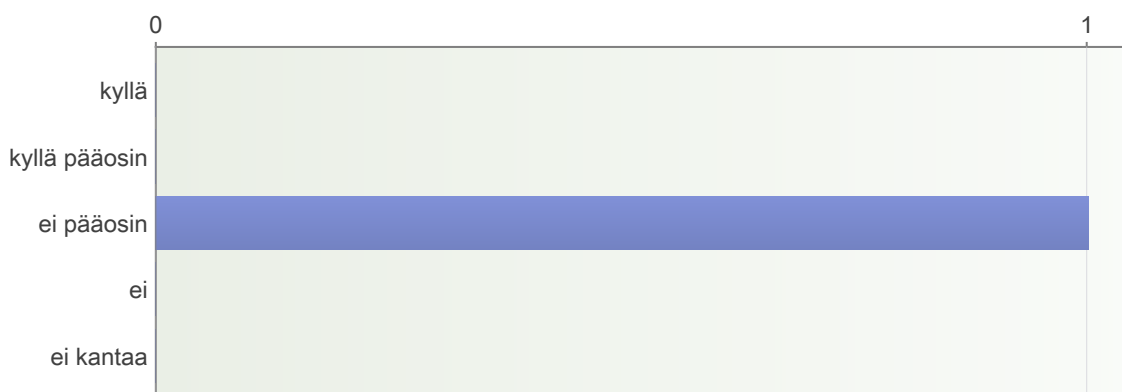
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen 24 §:n sääntely ei pääosin ole riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta, sillä asiakassetelipalveluiksi esitetään erikoissairaanhoidon palveluja, joiden toteuttamisella asiakassetelin avulla voisi olla merkittäviä vaikutuksia maakuntien liikelaitosten mahdollisuuksiin taata riittävät ja laadukkaat erikoisalojen palvelut. Asiakassetelin tarjoaminen esimerkiksi kaikkiin polikliinisesti toteutettaviin kirurgisiin toimenpiteisiin voi tuottaa haasteita erityisesti pienille sairaaloille. Toisaalta merkittävä huoli on myös asiakkaan erikoissairaanhoidon palvelujen pirstoutuminen hoidon jatkuvuuden näkökulmasta.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

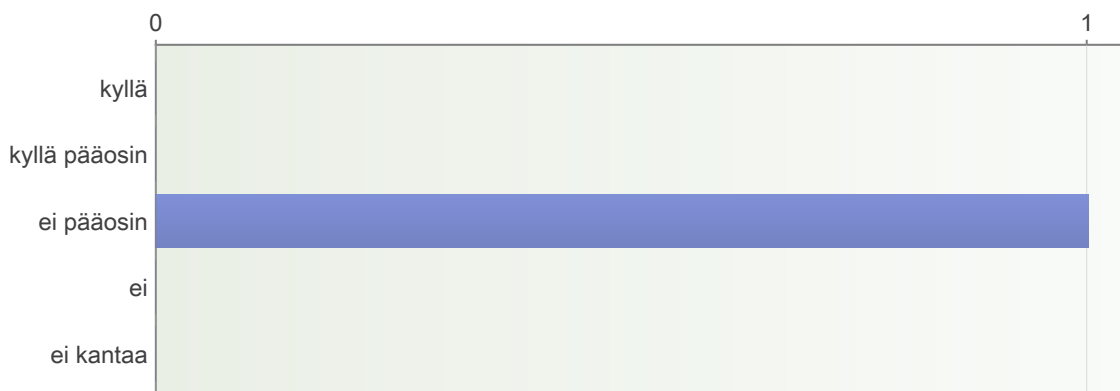
Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan valinnan oikeus on hyvä, mutta ehdotetulla tavalla toteutettuna asiakassetelin käyttö on haasteellista. Tosiasiassa valinnanvapausmalli eri elementteineen on vaikeaselkoinen ja voi tuottaa asiakkaille vaikeuksia valita omaan tilanteeseen sopivia palveluja. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden valitseminen edellyttää asiakkaan kykyä arvioida omaa tilannettaan, palveluntarvetta, verrata sitä tarjolla oleviin palveluvaihtoehtoihin ja hakeutua palveluihin. Riskinä on, että asiakas ei osaa tai ymmärrä kaikkea valinnasta, mistä voi seurata ylimääräisiä käyntejä ja matkakuluja.

Haasteena asiakasseteliin ja henkilökohtaisen budjettiin liittyy myös riski siitä, että palveluntuottaja kieltäytyy sitoutumasta asiakkaaksi pyrkivän henkilön hoidosta, mikä voi johtaa vaikeimman asiakassegmentin jäämiseen maakunnan oman tuotannon asiakkaaksi.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistä vastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelijärjestelmä ei pääosin turvaa maakunnalle riittäviä ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksia järjestämistä vastuun toteuttamisen näkökulmasta, koska lakiehdotuksessa on tosiasiallisesti rajoitettu maakunnan oikeutta päättää järjestämistä vastuun kuuluvien palvelujen tuottamisesta. Lainluonnoksessa on säädetty maakunnalle velvollisuudeksi tarjota asiakasseteli laissa säädetyissä palveluissa. Lisäksi maakunnalla on velvollisuus tuottaa asiakasseteliä vastaavat palvelut, mikäli asiakas kieltäytyy siitä. Käytännössä tämä johtaa palvelujärjestelmän päällekkäisyyteen, millä on vaikutusta kustannuksiin ja työvoiman saatavuuteen.

Asiakassetelille on muun muassa linjattu kuuluvaksi apuvälineet, mikä nykyisen keskitetyn käytännön näkökulmasta vaikuttaa erikoiselta ratkaisulta etenkin maakunnan vaikutusmahdollisuuksien näkökulmasta. Apuvälineet ovat yksi menoerä sosiaali- ja terveydenhuollossa, missä keskittämällä on saavutettu merkittäviä säästöjä.

Maakunnan ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksiin vaikuttaa myös asiakasseteliprosessi kokonaisuudessaan, mikä jää nyt epäselväksi; miten asiakassetelin antamisesta päätetään, miten asiakassetelijärjestelmään liittyvät

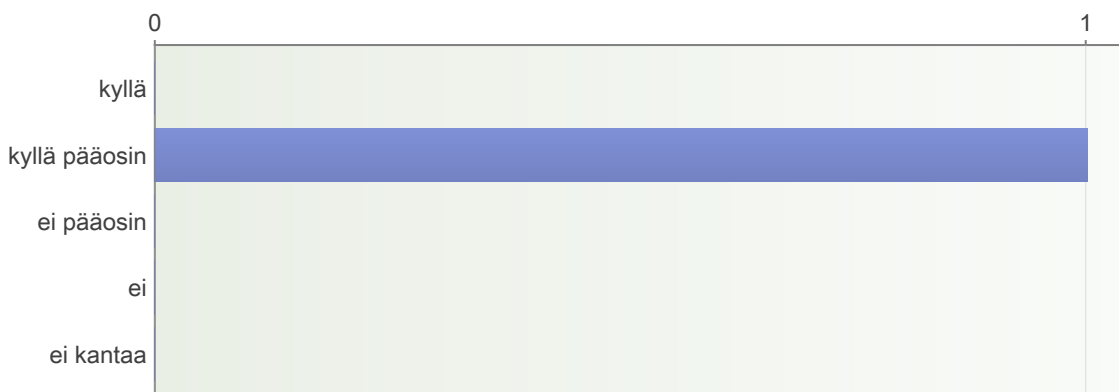
monimuotoiset asiakasvalitukset käsitellään ja miten palveluketjut näyttäytyvät asiakkaalle.

Mielenkiintoinen huomio oli vaikutusten arvioinnissa, jossa on todettu vastaavien järjestelmien olevan lopetettu kansainvälisesti. Käytännössä esimerkiksi suorakorvausjärjestelmä antaisi maakunnalle enemmän ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksia järjestämisvastuun toteuttamiseen kuin asiakassetelijärjestelmä.

Asiakassetelijärjestelmän ylläpitäminen tarvitsee osaamista ja resursointia järjestäjäorganisaation hallintotehtäviin.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

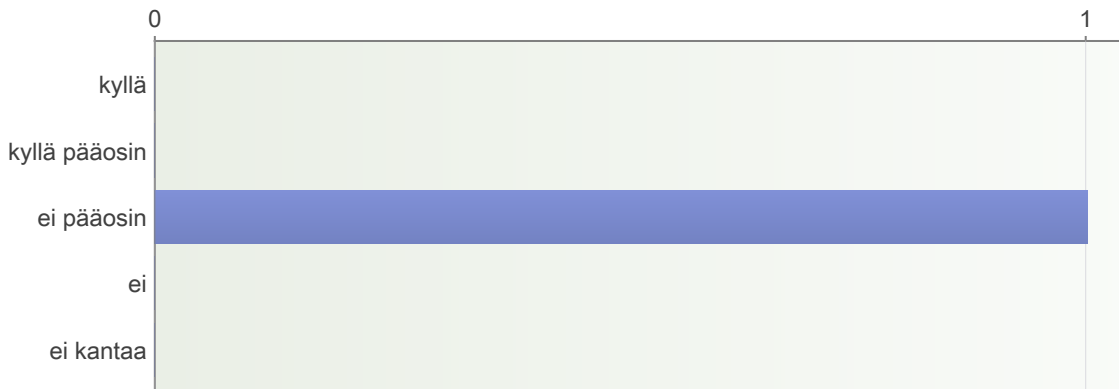
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen säännöksen henkilökohtaisesta budjetista antavat pääosin riittävät mahdollisuudet asiakkaalle vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen, mutta arveluttaa osaako asiakas itse arvioida tarvitsemansa palvelut etenkin tilanteissa, jossa asiakas ei halua ohjausta. Kokonaisuutena henkilökohtainen budjetti on haasteellinen jatkuvassa ja laaja-alaisessa avun, tuen tai hoidon ja huolenpidon tarpeessa oleville asiakkaille, koska vain harvat tämän kaltaisen avun piirissä olevat asiakkaat pystyvät itse tai tuetusti suunnittelemaan ja hankkimaan omat palvelunsa. Asiakkaiden keskuudessa voi myös syntyä ristiriitaa henkilökohtaisen budjetin määräytymisestä, sillä asiakkaiden näkökulmasta oma ja toisen henkilön lähtötilanne voi olla samankaltainen, mutta henkilökohtaisen budjetin euromäärässä on mahdollisesti kuitenkin eroa.

Henkilökohtaisen budjetin kustannus- ja muita vaikutuksia on vaikea arvioida, koska vastaavasta järjestelmästä ei ole saatavissa vertailutietoa. Kustannusten näkökulmasta on selkeä riski, että henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajilla on mahdollisuus kieltäytyä asiakkaaksi pyrkivän henkilön hoidosta, jolloin jää maakunnan oman tuotannon asiakkaaksi. Tällöin maakunnan omaan tuotantoon ohjautuu haasteellisin asiakassegmentti.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

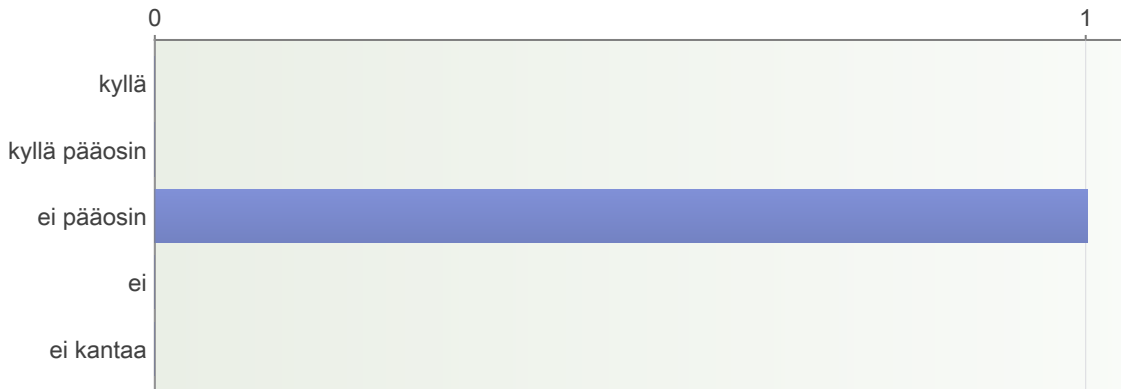
- Lakiluonnoksen säännökset eivät pääosin turvaa riittävän hyvin asiakkaan oikeuksia sekä palvelujen toteuttamista asiakkaan tarpeita vastaavasti, sillä asiakassuunnitelman toteuttaminen esitetyllä tavalla luo käytännössä hallinnollisesti raskaan ja vastuunjaoltaan epäselvän prosessin. Lakiluonnoksessa säädetään maakunnan velvollisuudesta vastata, että asiakassuunnitelma muodostaa asiakkaan palvelutarpeen kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden, mutta siitä huolimatta jää erittäin epäselväksi kuka asiakassuunnitelman kokonaisuudesta todellisuudessa vastaa. Huomattava riski on, että mikään taho ei ota kokonaisvastuuta asiakkaan palvelukokonaisuudesta, jolloin yhteensovittaminen epäonnistuu.

Lakiluonnoksessa ei kuvata asiakkaan osallisuutta asiakassuunnitelman tekoon, joten herääkin kysymys sitoutuuko asiakas häntä koskevaan asiakassuunnitelmaan, jonka on laatinut joukko eri palveluntuottajia vai jääkö asiakassuunnitelma irralliseksi.

Lisäksi palvelun tuottajan velvoite noudattaa asiakassuunnitelmaa, nostaa esiin epätietoisuuden suunnitelman sitovuudesta ja suhteesta sosiaalihuollon hallintopäätöksiin ja terveydenhuollon hoitopäätöksiin. Tämä olisi laissa ehdottomasti tarkennettava.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

50. Vapaamuotoiset huomiot.

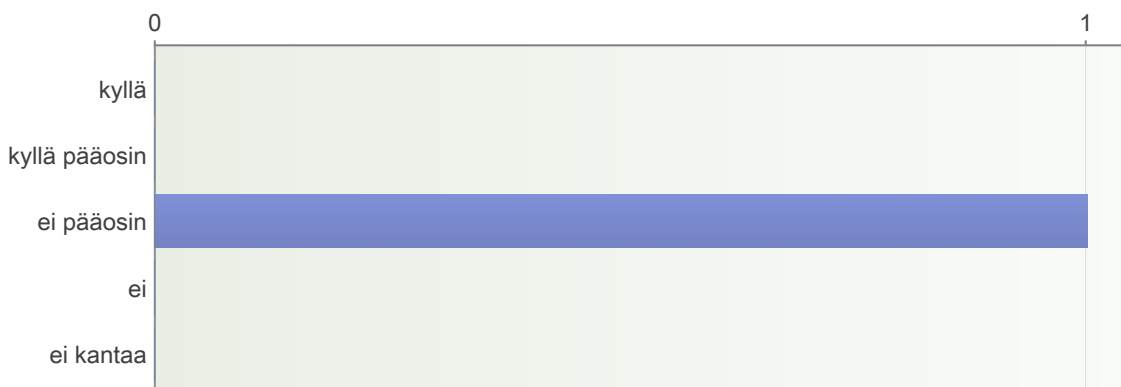
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalle voi ohjata palvelujen tuottamista hyväksymismenettelyn kautta, joten tältä osin säädösten on välttämätöntä olla olemassa. Lakiluonnokseen on kirjattu palveluntuottajilta edellytettävän rekisteröintiä ja liittymistä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi. Kuitenkin hyväksymismenettelyyn liittyvä sääntely näyttää olevan jossakin määrin epäselvää ja edellyttää hallintoon asiantuntijaresursseja.

Lakiluonnoksessa on vaillinaiset säännökset vastuusuhteista, mikä on ongelmallinen soveltamisen näkökulmasta. Nyt näyttäisi syntyvän tilanne, että ristiriitoja ratkottaisiin loppukädessä sekä hallinto-oikeudessa (hallintopäätökseen liittyviä maakunnan ja tuottajan välisiä ristiriitoja) että käräjäoikeuksissa (sopimukseen liittyviä ristiriitoja).

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

52. Vapaamuotoiset huomiot.

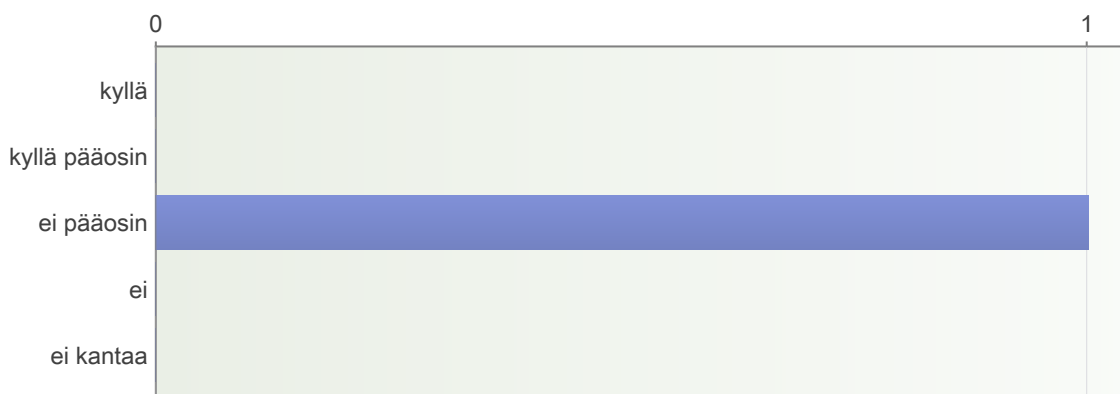
Vastaajien määrä: 1

- Keskeistä sote-uudistuksessa on, että maakunta on järjestämisvastuussa ja näin ollen myös valvontavastuussa palveluntuottajien suhteen. Tosiasiassa lakiluonnos ei kuitenkaan anna maakunnalla keinoja asettaa riittäviä seuraamuksia siitä, että tuottaja ei toimi maakunnan edellytysten mukaisesti. Lakiluonnoksessa on vaillinaisesti säädetty vastuukysymykset.

Lisäksi huolena nousee esille useamman maakunnan alueella toimivat palvelutuottajat, joilla sopimuksen sisältö voi olla maakuntakohtainen. Tällöin riskinä on asiakkaiden eriarvoistuminen.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

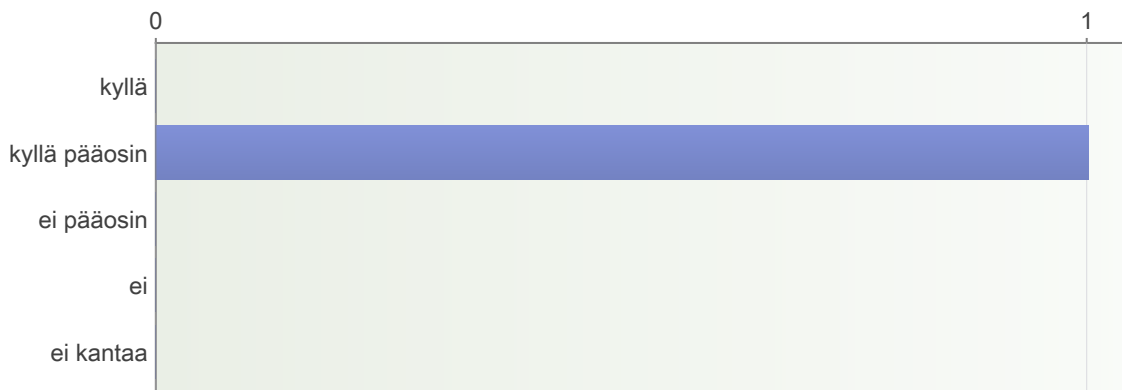
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännökset sopimusmenettelyistä ovat epäselviä esimerkiksi sopimuksen ja hallintopäätöksen välisen suhteen sekä sopimusrikkomusten määräaikojen osalta. Lisäksi lakiluonnoksessa maakunta sidotaan noudattamaan kahden muun oikeustoimihenkilön välistä sopimusta ja sen ehtoja palvelun tuottamisesta, mikäli järjestämisvastuussa olevalla maakunnalla ei ole sopimusta asiakkaan valitseman suoran palvelun tuottajan kanssa.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

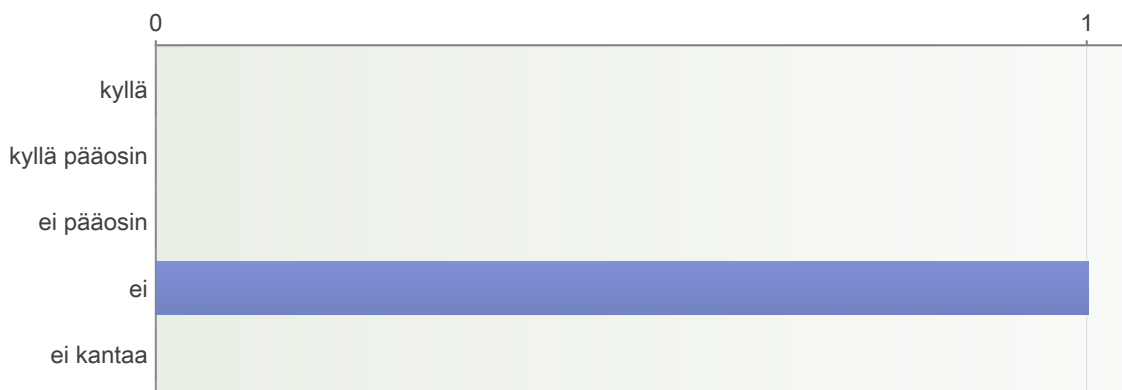
- Palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista olevat säädökset ovat pääosin lakiluonnoksentavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia, mutta epäselväksi jää valinnanvapaustuottajan alihankkijan valvontavastuu.

Lakiluonnoksessa on erittäin hyvin kirjattu hoitokomplikaatioiden ja vastaavien korjaamisen kustannusvastuut.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

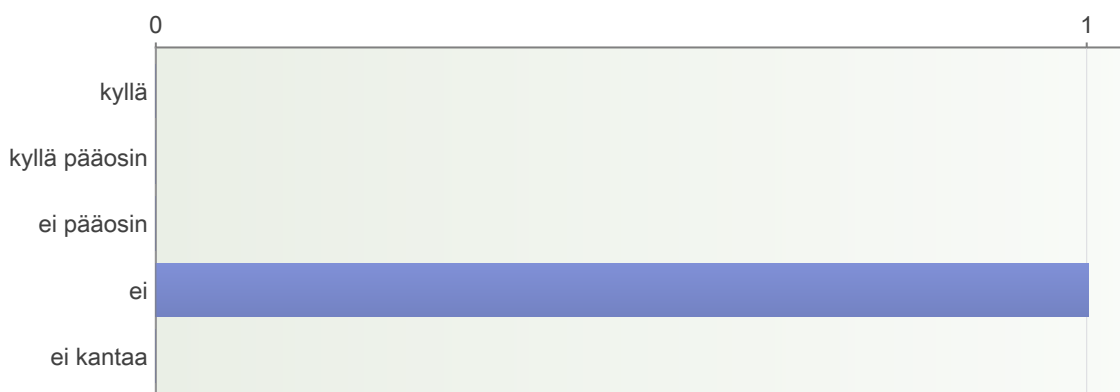
Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskuksen kiinteään maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät eivät ota riittävästi huomioon asiakkaiden erilaisia palvelutarpeita ja niiden aiheuttamia kustannuksia. Lakiesityksen 65 §:n 3 mom:n mukaan suoran valinnan palvelujen kiinteään korvauksen suuruutta määritettäessä maakuntien on noudatettava kansallisia tarvetekijöitä, joita ovat ikä, sukupuoli, sairastavuus ja sosioekonomiset tekijät ja muissa kuin suun hoidon suoran valinnan palveluissa lisäksi työssäkäynti. Laki ei kuitenkaan määrittele mistä ja miten nämä edellä mainitut tarvetekijät kartoitetaan. Herääkin huoli, että voiko sosioekonomiset tekijät heijastua asiakkaaseen ja hänen saamaan palveluun/kohteluun.

Lähtökohtaisesti korvausjärjestelmä olisi oltava kannustava kustannustehokkaaseen ja kustannusvaikuttavaan palvelutuotantoon. Korvausjärjestelmän tulisi ohjata palvelutuotantoa saavuttamaan kansallisten ja maakunnan asettamien tavoitteiden toteutumista.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

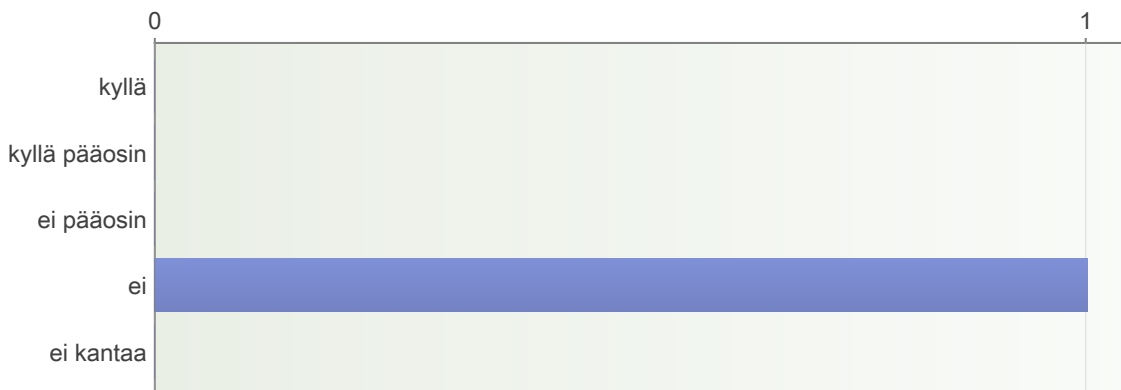
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikuttaa, että säännökset muista korvauksista eivät ole uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia, sillä ne eivät aukene lakiluonnoksesta tai sen perusteista. Tosiasiassa kuitenkin maakuntien mahdollisuus vaikuttaa järjestämisvastuullaan olevien palvelujen korvauksiin on rajattu.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

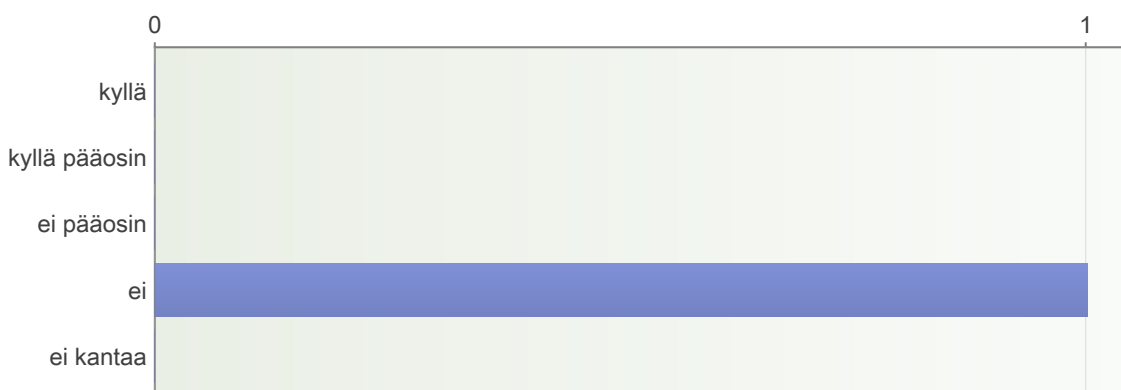
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tällä hetkellä lakiluonnoksen säännökset eivät mahdollisesti turvaa maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen sote-keskukselle yhdenvertaisia toimintaedellytyksiä, sillä rahoitusmallin tulisi olla selkeämpi ja ymmärrettävämpi. Huomion arvoista on kuitenkin se, että tosiasiasa maakunnan liikelaitoksen sote-keskuksella ja yksityisellä sote-keskuksella ei ole yhdenvertaisia toimintaedellytyksiä. Maakunta on järjestäjänä viimekädessä aina vastuussa siitä, että asukkaat saavat tarvettaan vastaavat palvelut.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

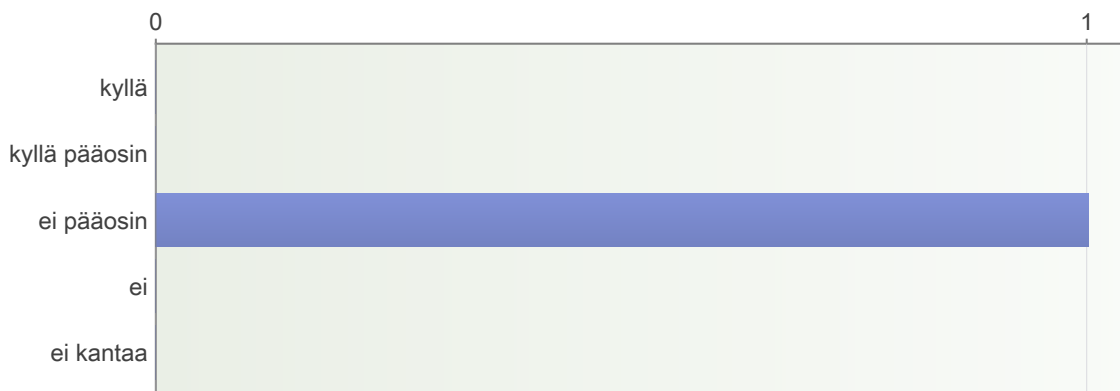
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Voimaantumisen vaiheistaminen on tarpeellinen hallitun toimeenpanon mahdollistamiseksi, mutta aikataulullisesti siirtymäsäännöksissä on liian lyhyt siirtymäaika.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

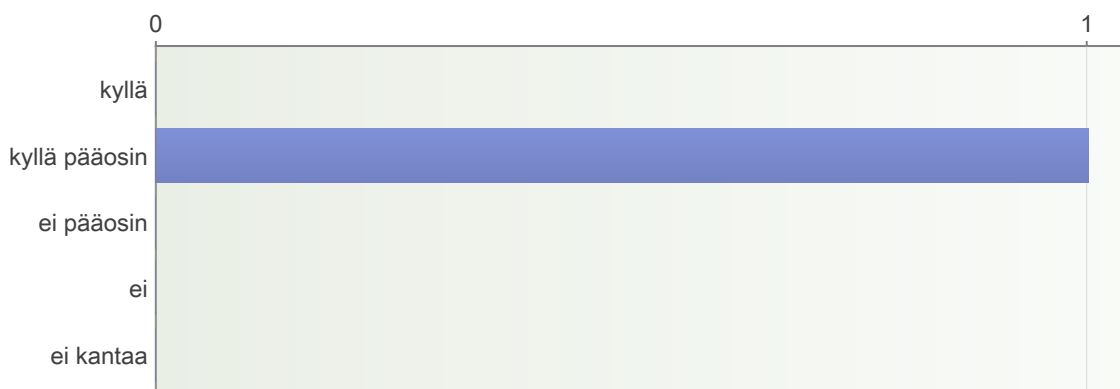
66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikkakin voimaantumisen vaiheistaminen on edellytys hallitulle toimeenpanolle, niin useat eri aikarajat luovat myös haasteen toiminnan järjestämiselle. Jo ennen näitä aikarajoja joudutaan toiminta ja palvelut joka tapauksessa järjestämään tavalla tai toisella. Käytännössä maakunnille tulisi velvoite tehdä merkittäviä päätöksiä jo kaksi vuotta ennen toiminnan käynnistymistä, kuten päättää kiinteän korvauksen käytöstä ja varata rahoitusta tuottajilta tavoiteltujen asioiden ohjaamiseen taloudellisten kannusteiden avulla.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

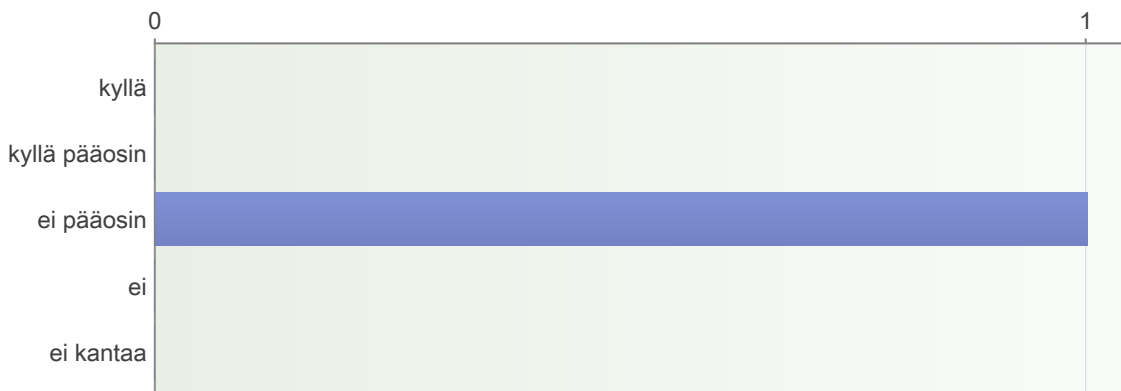
68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikkakin voimaantumisen vaiheistaminen on edellytys hallitulle toimeenpanolle, niin useat eri aikarajat luovat myös haasteen toiminnan järjestämiselle. Jo ennen näitä aikarajoja joudutaan toiminta ja palvelut joka tapauksessa järjestämään tavalla tai toisella. Käytännössä maakunnille tulisi velvoite tehdä merkittäviä päätöksiä jo kaksi vuotta ennen toiminnan käynnistymistä, kuten päättää kiinteän korvauksen käytöstä ja varata rahoitusta tuottajilta tavoiteltujen asioiden ohjaamiseen taloudellisten kannusteiden avulla.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

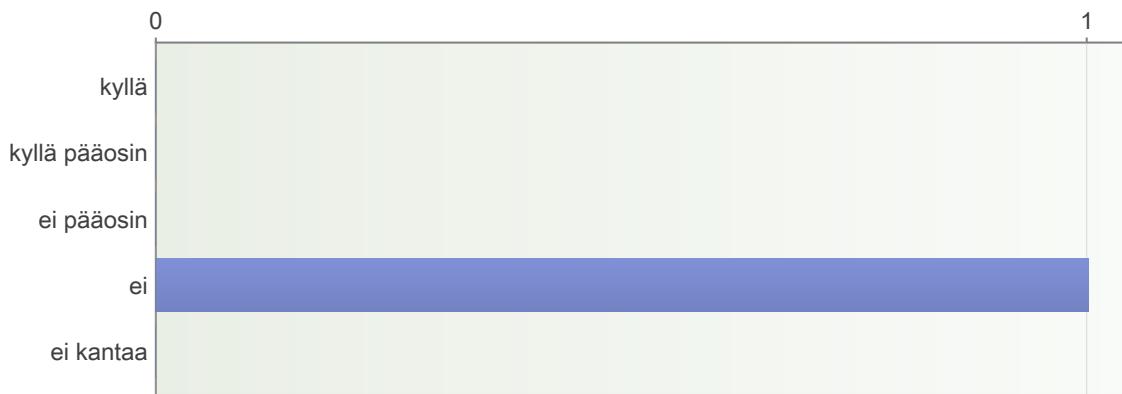
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksessä ei varsinaisesti ole elementtejä, mitkä turvaisivat sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

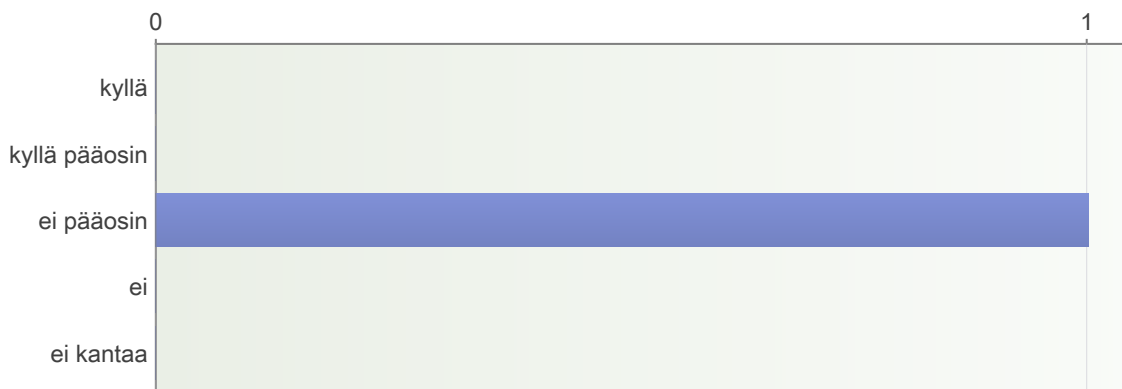
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitys ei anna riittäviä edellytyksiä pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina, sillä hyvin todennäköisesti mittakaavaetujen ja fuusioiden myötä markkinat keskittyvät suuremmille tuottaja-organisaatioille. Pienille tuottajille markkinoille tulon kynnykseksi nousee muun muassa tietojärjestelmäpalveluihin liittyminen ja moninaiset raportointivelvoitteet.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitykseen liittyvä vaikutusarviointi vaikuttaa olevan kattavaa, mutta taloudellisia vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi. Vaikuttavuusarviointi tarvitsisi lisää myös asiakasvaikutuksista, riskeistä tietohallinnossa sekä toimintatapojen ja kulttuurin muutoksen vaikutuksesta asiakkaiden käyntimäärien lisääntymiseen. Lisäksi tulisi toteuttaa vaikutusten arviointia kuntasidosryhmiin sekä hallinnon rakenteen ja byrokratian kasvamisen arviointia.

Vaikuttavuuden arvioinnin luotettavuuteen vaikuttaa lainsäädännön lisäksi maakuntien tekemät päätökset. Tämän vuoksi uudistuksen vaikutuksen arvioinnin osalta tulisi olla varsin kriittinen sote-uudistukselle asetettujen integraatio-, talous- ja yhdenvertaisuustavoitteiden saavuttamisesta.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Sote- ja maakuntauudistus ja siihen liittyvä valinnanvapauslainsäädäntö ovat isoin hallinnon ja toimintatapojen muutos, joka heikentää radikaalisti kunnan mahdollisuutta vaikuttaa sosiaali- ja terveyspalveluihin. Näin ollen uudistuksella on merkittävä vaikutus kunnan houkuttelevuuteen, sillä yhtenä keskeisenä vetovoimatekijänä ovat olleet hyvin toimivat peruspalvelut.

Siilinjärven kunnan sosiaali- ja terveydenhuollossa on jo toteutettu laaja-alainen palveluiden yhteen sovittaminen. Palveluntuotanto on tuottavaa, tehokasta ja edullista. Tämän hetken näkymänä on, että uudistuksen myötä palvelutaso heikkenee hajottaen samalla toimivat ja integroidut palvelukokonaisuudet. Haasteena onkin turvata hoito- ja palvelukokonaisuuksien eheys ja saumaton integraatio. Lisäksi lisähaasteena on sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntaan jäävien toimintojen yhteensovittaminen tuottajien määrän lisääntyessä.

Siilinjärven näkökulmasta uudistuksen valmistelu on ollut varsin tempoilevaa, mikä on halvaannuttanut luontaista kehittymistä. Uudistuksen vuoksi on esimerkiksi digitaalisaation kehittäminen jäissä, koska ei ole järkevää toteuttaa kalliita hankintoja yhteisten linjausten puuttuessa.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Lausunnolla olevan lakiluonnoksen arviointia vaikeuttaa maakunta- ja sote-uudistuksen lainsäädännön kokonaisuuden keskeneräisyys. Lakiluonnoksen haasteena vaikuttaa edelleen olevan asiakkaan elämäntilanteen kokonaisvaltainen huomioiminen, mikä vaikeutuu asiakkaan hakeutuessa eri palveluntuottajan palveluihin. Tällöin merkittävänä riskinä on, että terveys- ja hyvinvointierojen kasvaminen asiakkaiden välillä ja uhkana se, että valinnanvapauslainsäädännöllä edistetään niin sanotusti paremmassa asemassa olevien terveyttä ja hyvinvointia. Tämä on sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta ongelmallista, sillä todennäköisesti pitkäaikaissairauksien hoito kärsii sekä moniongelmaisten henkilöiden tunnistaminen ja palveluihin ohjaus heikentyy. Lopultahan vaikutukset terveyteen ja hyvinvointiin riippuvat maakunnan kyvystä ohjata tuottajia ja velvoittaa yhteistyöhön muiden toimijoiden kanssa.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- Ei yksilöityjä muutosehdotuksia lakiluonnokseen.